

2024 Rule of Law Report - targeted stakeholder consultation

Fields marked with * are mandatory.

Introduction

The annual Rule of Law Report lies at the centre of the Annual Rule of Law Cycle, which acts as a preventive tool, deepening multilateral dialogue and joint awareness of rule of law issues. So far, four editions of the Rule of Law Report have been published in 2020, 2021, 2022 and 2023.

The Commission would like to invite stakeholders to provide contributions to the 2024 Rule of Law Report. This survey provides information on the type of information and topics that will be covered in the 2024 Rule of Law Report, in order to allow stakeholders to provide input. More targeted input may be requested at a later stage of preparation of the 2024 Rule of Law Report, including in the context of country visits, or bilateral contacts.

The 2024 Rule of Law Report will continue to deepen the assessment under the existing four pillars, and will also follow-up on the implementation of the recommendations to Member States, that were issued as part of the 2023 Rule of Law Report. The contribution to be provided should include **(1) information on measures taken to implement the recommendations addressed to the Member State in the 2023 Rule of Law report, as well as developments with regard to the points raised in the respective country chapter and (2) any other significant developments since January 2023^[1] falling under the ‘type of information’ outlined in section II.**

The input should consist of a short summary, if possible in English, covering the areas referred to below. Legislation or other documents may be referenced with a link. Contributions should focus on significant developments since the last Rule of Law Report both as regards the legal framework and its implementation in practice.

[1] Unless the information was already submitted in the input for the previous Rule of Law Reports.

Type of information

The topics are structured according to four pillars: I. Justice system; II. Anti-corruption framework; III. Media pluralism; and IV. Other institutional issues related to checks and balances. The replies could include aspects set out below under each pillar. This can include challenges, current work streams, positive developments and best practices:

A) Legislative developments

- Newly adopted legislation
- Legislative drafts currently discussed in Parliament
- Legislative plans envisaged by the Government

B) Policy developments

- Implementation of legislation
- Evaluations, impact assessment, surveys
- White papers/strategies/actions plans/consultation processes
- Follow-up to reports/recommendations of Council of Europe bodies or other international organisations
- Important administrative measures
- Generalised practices

C) Developments related to the judiciary / independent authorities

- Important case law by national courts
- Important decision/opinions from independent bodies/authorities
- State of play on terms, nominations and expired mandates for high-level positions (e.g. Supreme Court, Constitutional Court, Council for the Judiciary, heads of independent authorities included in the scope of the questionnaire[2])

D) Any other relevant developments

- Respondents are free to add any further information, which they deem relevant; however, this should be short and to the point.

Please also indicate whether the developments reported are linked to the implementation of reforms and investments under the RRP, where applicable.

If there are no changes, it is sufficient to indicate this and the information covered in the contributions for the previous Rule of Law Reports should not be repeated.

[2] Such as: media regulatory authorities and bodies, national human rights institutions, equality bodies, ombudsman institutions, supreme audit institutions and, where they exist, transparency authorities.

About you

* I am giving my contribution as

- ☐ Academic/research institution
- ☐ Business association
- ☒ Civil society organisation/NGO

- ☐ International organisation
- ☐ Judicial association or network
- ☐ Media organisation or association
- ☐ Public authority or network of public authorities
- ☐ Other

* Organisation name

250 character(s) maximum

Reconstruction of the State and the Network for the Protection of Democracy

Main Areas of Work

- ☒ Justice System
- ☒ Anti-corruption
- ☒ Media Pluralism
- ☒ Other

If "Other", please specify

civil and social rights, civil service, conditions for the functioning of civil space

Please insert an URL towards your organisation's main online presence or describe your organisation briefly:

500 character(s) maximum

Reconstruction of the State (Rekonstrukce státu, z.s.) is a Czech NGO that promotes laws for a transparent and effective state without corruption.

<https://www.rekonstrukcestatu.cz>

Network for the Protection of Democracy (Síť k ochraně demokracie) is a nation-wide initiative coordinated by the Reconstruction of the State to monitor the state of Czech democracy and civic space in cooperation with experts and mobilize civil society in case of a serious threat. <https://www.ochranademokracie.cz>

Transparency register number

Check if your organisation is in the transparency register. It's a voluntary database for organisations seeking to influence EU decision-making

* Country of origin

Please add the country of origin of your organisation

- ☐ Afghanistan
- ☐ Albania
- ☐ Algeria
- ☐ Andorra
- ☐ Angola
- ☐ Antigua and Barbuda
- ☐ Argentina

- ☐ Armenia
- ☐ Australia
- ☐ Austria
- ☐ Azerbaijan
- ☐ Bahamas
- ☐ Bahrain
- ☐ Bangladesh
- ☐ Barbados
- ☐ Belarus
- ☐ Belgium
- ☐ Belize
- ☐ Benin
- ☐ Bhutan
- ☐ Bolivia
- ☐ Bosnia and Herzegovina
- ☐ Botswana
- ☐ Brazil
- ☐ Brunei Darussalam
- ☐ Bulgaria
- ☐ Burkina Faso
- ☐ Burundi
- ☐ Cabo Verde
- ☐ Cambodia
- ☐ Cameroon
- ☐ Canada
- ☐ Central African Republic
- ☐ Chad
- ☐ Chile
- ☐ China
- ☐ Colombia
- ☐ Comoros
- ☐ Congo
- ☐ Costa Rica
- ☐ Côte D'Ivoire
- ☐ Croatia
- ☐ Cuba
- ☐ Cyprus
- ☒ Czechia
- ☐ Democratic Republic of the Congo
- ☐ Denmark
- ☐ Djibouti
- ☐ Dominica
- ☐ Dominican Republic
- ☐ Ecuador
- ☐ Egypt
- ☐ El Salvador
- ☐ Equatorial Guinea

- ☐ Eritrea
- ☐ Estonia
- ☐ Eswatini
- ☐ Ethiopia
- ☐ Fiji
- ☐ Finland
- ☐ France
- ☐ Gabon
- ☐ Gambia
- ☐ Georgia
- ☐ Germany
- ☐ Ghana
- ☐ Greece
- ☐ Grenada
- ☐ Guatemala
- ☐ Guinea
- ☐ Guinea Bissau
- ☐ Guyana
- ☐ Haiti
- ☐ Honduras
- ☐ Hungary
- ☐ Iceland
- ☐ India
- ☐ Indonesia
- ☐ Iran
- ☐ Iraq
- ☐ Ireland
- ☐ Israel
- ☐ Italy
- ☐ Jamaica
- ☐ Japan
- ☐ Jordan
- ☐ Kazakhstan
- ☐ Kenya
- ☐ Kiribati
- ☐ Kuwait
- ☐ Kyrgyzstan
- ☐ Laos
- ☐ Latvia
- ☐ Lebanon
- ☐ Lesotho
- ☐ Liberia
- ☐ Libya
- ☐ Liechtenstein
- ☐ Lithuania
- ☐ Luxembourg
- ☐ Madagascar

- ☐ Malawi
- ☐ Malaysia
- ☐ Maldives
- ☐ Mali
- ☐ Malta
- ☐ Marshall Islands
- ☐ Mauritania
- ☐ Mauritius
- ☐ Mexico
- ☐ Micronesia
- ☐ Monaco
- ☐ Mongolia
- ☐ Montenegro
- ☐ Morocco
- ☐ Mozambique
- ☐ Myanmar
- ☐ Namibia
- ☐ Nauru
- ☐ Nepal
- ☐ Netherlands
- ☐ New Zealand
- ☐ Nicaragua
- ☐ Niger
- ☐ Nigeria
- ☐ North Korea
- ☐ North Macedonia
- ☐ Norway
- ☐ Oman
- ☐ Pakistan
- ☐ Palau
- ☐ Panama
- ☐ Papua New Guinea
- ☐ Paraguay
- ☐ Peru
- ☐ Philippines
- ☐ Poland
- ☐ Portugal
- ☐ Qatar
- ☐ Republic of Moldova
- ☐ Romania
- ☐ Russian Federation
- ☐ Rwanda
- ☐ Saint Kitts and Nevis
- ☐ Saint Lucia
- ☐ Saint Vincent and the Grenadines
- ☐ Samoa
- ☐ San Marino

- ☐ Sao Tome and Principe
- ☐ Saudi Arabia
- ☐ Senegal
- ☐ Serbia
- ☐ Seychelles
- ☐ Sierra Leone
- ☐ Singapore
- ☐ Slovakia
- ☐ Slovenia
- ☐ Solomon Islands
- ☐ Somalia
- ☐ South Africa
- ☐ South Korea
- ☐ South Sudan
- ☐ Spain
- ☐ Sri Lanka
- ☐ Sudan
- ☐ Suriname
- ☐ Sweden
- ☐ Switzerland
- ☐ Syrian Arab Republic
- ☐ Tajikistan
- ☐ Tanzania
- ☐ Thailand
- ☐ Timor-Leste
- ☐ Togo
- ☐ Tonga
- ☐ Trinidad and Tobago
- ☐ Tunisia
- ☐ Turkey
- ☐ Turkmenistan
- ☐ Tuvalu
- ☐ Uganda
- ☐ Ukraine
- ☐ United Arab Emirates
- ☐ United Kingdom
- ☐ United States of America
- ☐ Uruguay
- ☐ Uzbekistan
- ☐ Vanuatu
- ☐ Venezuela
- ☐ Viet Nam
- ☐ Yemen
- ☐ Zambia
- ☐ Zimbabwe

First name

Vendula

Surname

Menšíková

Email Address of the organisation (this information will not be published)

* Publication of your contribution and privacy settings

You can choose whether you wish for your contribution to be published and whether you wish your details to be made public or to remain anonymous.

- ☐ Anonymous - Only your type of respondent, country of origin and contribution will be published. Organisation name, URL, transparency register number, first name and surname given above will not be published. **To maintain anonymity, please refrain from mentioning the name of your organisation and any details from which your organisation can be identified in the rest of your contribution.**
- ☒ Public - Your personal details (name, organisation name, transparency register number, country of origin) will be published with your contribution).
- ☐ No publication - Your contribution will not be published. Elements of your contribution may be referred to anonymously in documents produced by the Commission based on this consultation.

☒ I agree with the personal data protection provisions.

[Specific privacy statement targeted stakeholder consultation 2024 rule of law report.pdf](#)

Questions on horizontal developments

In this section, you are invited to provide information on general horizontal developments or trends, both positive and negative, covering all or several Member States. In particular, you could mention issues that are common to several Member States, as well as best practices identified in one Member State that could be replicated. Moreover, you could refer to your activities in the area of the four pillars and sub-topics (an overview of all sub-topics can be found below), and, if you represent a Network of national organisations, to the support you might have provided to one of your national members.

Overview topics for contribution

[List of topics 2024 RoL Report.pdf](#)

Please provide any relevant information on horizontal developments here

5000 character(s) maximum

Questions for contribution

The following four pillars (I.-IV.) are sub-divided into topics (A., B., etc.) and sub-topics (1., 2., 3., etc.). For each of the topics and sub-topics, you are invited to provide (1) information on measures taken to implement the recommendations addressed to the Member State in the 2023 Rule of Law report, as well as developments with regard to the points raised in the respective country chapter of the 2023 Rule of Law Report and (2) any other significant developments since January 2023[3]. Please always include a link to and reference relevant legislation/documents (in the national language and/or where available, in English). Significant developments can include challenges, positive developments and best practices, covering both legislative developments or implementation and practices.

If there are developments you consider relevant under each of the four pillars that are not mentioned in the sub-topics, please add them under the section "other - please specify". Only significant developments should be covered.

Information provided in reply to the first question under each pillar, related to the follow-up to the recommendations, does not need to be repeated in subsequent parts of the questionnaire, but can be cross-referenced in the subsequent questions, where relevant. All other questions are not limited to the recommendations, but as in previous years, cover the entire scope of the Report.

[3] Unless already covered in the input for the previous Rule of Law Reports.

Member State covered in contribution [only one choice possible]

If you wish to submit information concerning several Member States, please fill in the questionnaire separately for each Member State. There is no limit to the number of contributions submitted by a single participant.

- ☐ Austria
- ☐ Belgium
- ☐ Bulgaria
- ☐ Croatia
- ☐ Cyprus
- ☐ Czechia
- ☐ Denmark
- ☐ Estonia
- ☐ Finland
- ☐ France
- ☐ Germany
- ☐ Greece
- ☐ Hungary
- ☐ Ireland
- ☐ Italy
- ☐ Latvia
- ☐ Lithuania
- ☐ Luxembourg
- ☐ Malta
- ☐ Netherlands
- ☐ Poland
- ☐ Portugal
- ☐ Romania

- ☐ Slovak Republic
- ☐ Slovenia
- ☐ Spain
- ☐ Sweden

I. Justice System

Please provide information on measures taken to follow-up on the recommendations received in the 2023 Report regarding the justice system (if applicable)

5000 character(s) maximum

A. Independence

Appointment and selection of judges, prosecutors and court presidents (incl. judicial review)

(The reference to 'judges' concerns judges at all level and types of courts as well as judges at constitutional courts)

5000 character(s) maximum

Irremovability of judges, including transfers, (incl. as part of judicial map reform), dismissal and retirement regime of judges, court presidents and prosecutors (incl. judicial review)

5000 character(s) maximum

Promotion of judges and prosecutors (incl. judicial review)

5000 character(s) maximum

K novele zákona o státním zastupitelství

Ministr spravedlnosti P. Blažek představil v listopadu 2022 návrh novely zákona o státním zastupitelství, který sice zaváděl pevná funkční období vedoucích státních zástupců, ale ve své předložené verzi ponechal (často kritizovanou) pravomoc vlády odvolat na návrh ministra nejvyššího státního zástupce bez uvedení důvodů. Původně předložená verze byla nejen v rozporu s programovým prohlášením vlády, ale též s návrhy novel zákona o státním zastupitelství všech současných vládních stran z minulého volebního období. Po kritice (novele se podrobně věnovala analýza Unie státních zástupců - <https://www.uniesz.cz/pripominky-unie-k-novele-zakona-o-statnim-zastupitelstvi/>, komentoval ji nejvyšší státní zástupce - https://www.lidovky.cz/domov/novela-zakona-o-statnim-zastupitelstvi-blazek-sefzalobce-zalobce-striz-nejvyssi-statni-zastupce.A221110_182243_In_domov_vag a kritizovala ji i Rekonstrukce státu - <https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/ministr-spravedlnosti-blazek-chysta-vyssi-zavislost-statniho-zastupitelstvi-na-vlade>) však ministr tento návrh stáhnul k přepracování. K návrhu se v prosinci 2022 také vyjádřila Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí, která doporučila úpravy návrhu (<https://korupce.cz/zaznamy/?a=5256>).

Třebaže byla novela významně upravena (byly zejména doplněny konkrétní důvody, kdy může vláda odvolat šéfžalobce a zakotven soudní přezkum tohoto odvolání), stále v ní zůstala výrazná slabina - hrozilo, že by mohla vláda do čela soustavy státního zastupitelství jmenovat například někoho z mnoha tisíců advokátů, kteří sice splňují podmínku praxe 10 let v advokacii, ale jsou bez jakékoliv minimální praxe ve státním zastupitelství. Tím by mohly být podkopány principy právního státu a dělby moci - v čele státního zastupitelství by totiž mohl stát člověk bez dostatečných odborných zkušeností se silnou závislostí na vládě. Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí se zabývala novelou zákona i na svém dubnovém jednání a právě doporučila do ní zakotvit minimální 6letou praxi na státním zastupitelství jako jeden z předpokladů pro kandidáta na funkci nejvyššího státního zástupce (stejně tak i 10leté funkční období pro nejvyššího státního zástupce, na místo navrhovaných 7 let, <https://korupce.cz/zaznamy/?a=5447>). Nakonec byl tento požadavek na praxi na vládě doplněn a novela šla do Poslanecké sněmovny v přijatelné podobě se zřejmě dostatečnými pojistkami proti politizaci (<https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/vlada-schvalila-lepsi-pojistky-pro-nezavislost-statniho-zastupitelstvi>). Během prosince proběhlo 2. čtení novely ve sněmovně (<https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&t=463>), přičemž nebyly zaznamenány viditelné pokusy poslanců o oslabení návrhu. Spornou otázkou je délka funkčního období nejvyššího státního zástupce. I přes doporučení Rady vláda ponechala délku mandátu budoucího šéfžalobce nesystémově na 7 letech. Není přitom důvod, aby délka funkčního období byla stanovena jinak než u předsedů nejvyšších soudů. Současně je žádoucí překryv funkčního období s alespoň dvěma vládami. Je vhodné také připomenout, že v roce 2019 všechny současné vládní strany předložily tři (dvě poslanecké a jednu senátní) novely, podle nichž byl mandát nejvyššího státního zástupce stanoven na 10 let - jednalo se o následující tisky: ST 476, ST 524, ST 569. 10letý mandát byl obsažen i v novele ze dne 29. 5. 2013, který tehdy připravilo ministerstvo pod vedením P. Blažka - ST 1054.

Allocation of cases in courts

5000 character(s) maximum

Independence (including composition and nomination and dismissal of its members), and powers of the body tasked with safeguarding the independence of the judiciary (e.g. Council for the Judiciary)

5000 character(s) maximum

V kontextu jmenování ústavních soudců prezidentem Pavlem existuje určitá obava z přílišné politizace procesu výběru ústavních soudců (po vzoru USA). Většinu ústavního soudu jmenuje jeden prezident republiky (v jednom období) při jednom dvouletém složení Senátu; to je potenciálně rizikový prvek našeho systému. Pokud se v tomto modelu budou senátoři chovat jako v USA a vnímat roli soudců ÚS jako vyloženě politickou, tak je to problém. V USA je sice proces (a samotný soud) silně politizovaný, ale ke jmenování soudců dochází jen jednou za mnoho let, takže jeden prezident a jeden Senát nemá možnost systém zásadně měnit. Je vnímaná potřeba, aby prezident i Senát dbali na názorovou pluralitu vybíraných kandidátů. (Zpráva o stavu české demokracie za rok 2023, kapitola: Ústavní systém a justice, online: <https://www.ochranademokracie.cz>)

Accountability of judges and prosecutors, including disciplinary regime and bodies and ethical rules, judicial immunity and criminal/civil (where applicable) liability of judges (incl. judicial review)

5000 character(s) maximum

Remuneration/bonuses/rewards for judges and prosecutors, including observed changes (significant and targeted increase or decrease over the past year), transparency on the system and access to the information

5000 character(s) maximum

Lze sledovat nedostačující ohodnocení středního personálu na soudech a státních zastupitelstvích – osoby jsou trvale podhodnocené a to i ve vztahu k jiným pozicím v rámci státní správy. Odpovědnost, kterou tito zaměstnanci nesou, neodpovídá jejich ohodnocení a je tak ohrožen i výkon působnosti soudní moci. (Zpráva o stavu české demokracie za rok 2023, kapitola: Ústavní systém a justice, online: <https://www.ochranademokracie.cz>)

Independence/autonomy of the prosecution service

5000 character(s) maximum

Independence of the Bar (chamber/association of lawyers) and of lawyers

5000 character(s) maximum

Significant developments capable of affecting the perception that the general public has of the independence of the judiciary

5000 character(s) maximum

Ve sledovaném období bylo možné pozorovat kontroverzní chování ministra spravedlnosti Pavla Blažka ve vztahu k justici. Jeho jednání vyslalo nežádoucí mocenské signály do soustavy státních zastupitelství a soudů. Mimo jiné ve znepokojivé souvislosti s prověřováním či vyšetřováním jeho spolustraníků a známých. (<https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/analyza-pavel-blazek-vysila-ustavne-nezadouci-mocenske-signaly-dovnitri-justice>). Rezonovalo také jeho setkání s nechvalně proslulým spolupracovníkem bývalého prezidenta Zemana, Nejedlým (https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/blazek-nejedly-restaurace-bourka_2308171227_nel). Tyto kroky oslabují důvěru veřejnosti v odpovědné vládnutí a respektování principů právního státu.

Znepokojení také vyvolalo důvodné oznámení whistleblowera J. Benýška z ministerstva spravedlnosti, které se týkalo jeho nadřízeného náměstka A. Stanislava (<https://www.respekt.cz/tydenik/2024/1/ministerstvo-se-postavilo-za-blazkova-podrizeneho-ktery-upozornil-na-manipulace>). Ten zůstává i přes skandály ve své funkci dál (https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-kauzy-politik-ktery-porcovoal-zakazky-rezignoval-namestkem-blazka-ale-zustava-242933#dop_ab_variant=0&dop_source_zone_name=zpravy.sznhp.box&source=hp&seq_no=1&utm_campaign=abtest240_dop_cizich_clanku_varCC&utm_medium=z-boxiku&utm_source=www.seznam.cz) .

Další zdroj: Zpráva o stavu české demokracie za rok 2023, kapitola: Ústavní systém a justice, online: <https://www.ochranademokracie.cz>

B. Quality of justice

(Under this topic, you are not required to give statistical information but should provide input on the type of information outlined under section 2)

Accessibility of courts (e.g. court/legal fees, legal aid, language)

5000 character(s) maximum

Resources of the judiciary (human/financial/material)

(Material resources refer e.g. to court buildings and other facilities. Financial resources include salaries of staff in courts and prosecution offices.)

5000 character(s) maximum

Training of justice professionals (including judges, prosecutors, lawyers, court staff, clerks/trainees)

5000 character(s) maximum

Digitalisation (e.g. use of digital technology, particularly electronic communication tools, within the justice system and with court users, procedural rules, access to judgments online)

5000 character(s) maximum

Experti poukazují na problém možného digitálního vyloučení. Stát v roce 2023 pokračoval v “digitalizaci českých občanů”. Povinné zavedení datových schránek, dopadající na celou řadu osob, které dosud nepracovaly s digitálními technologiemi, mohlo přispět k ukončení desítek tisíc živností, ale i k tomu, že na konci října 2023 dosud do zřízených a aktivních datových schránek nepřistoupilo dle informací Digitální agentury 469 tisíc osob. Je potřeba respektovat při digitalizaci veřejné správy zájmy a práva lidí, kteří z různých důvodů nepracují s moderními technologiemi. Nenutit občany do digitálních řešení proti jejich vůli a prosazovat je jako svobodné rozhodnutí občanů využívat něco, co pro ně je přínosné. Zpráva o stavu české demokracie za rok 2023, kapitola: Politická lidská práva, online: <https://www.ochranademokracie.cz>

Use of assessment tools and standards (e.g. ICT systems for case management, court statistics and their transparency, monitoring, evaluation, surveys among court users or legal professionals)

5000 character(s) maximum

Zveřejňování soudních rozhodnutí nepostupuje tak rychle, jak by bylo žádoucí. Byla schválena novela vyhlášky o zveřejňování soudních rozhodnutí, která směřovala k odložení účinnosti zahájení druhé etapy povinného zveřejňování pravomocných rozhodnutí okresních, krajských a vrchních soudů ve věci samé v Databázi rozhodnutí okresních, krajských a vrchních soudů, ke které mělo dojít v souladu s dosavadním zněním § 10 vyhlášky dne 1. ledna 2024, a to o šest měsíců (tj. k 1. červenci 2024). Druhá etapa povinného zveřejňování se týká vybraných kategorií rozhodnutí krajských a vrchních soudů vymezených v příloze č. 2 vyhlášky (první etapa povinného zveřejňování rozhodnutí již s účinností od 1. 1. 2023 probíhá; týká se soudních rozhodnutí ve věci samé v agendách uvedených v příloze č. 1 vyhlášky). Zdroj: <https://www.odok.cz/portal/veklep/material/KORNCXSHF6WK/>

Nejvyšší soud podle expertů Sítě k ochraně demokracie nemá ambici sjednocovat judikaturu. Existují propastné rozdíly v judikatuře krajských soudů. Je třeba vytvořit a veřejně zpřístupnit elektronickou databázi rozhodnutí soudů, která přispěje ke zmenšování dnes propastných rozdílů v judikatuře krajských soudů (Zpráva o stavu české demokracie za rok 2023, kapitola: Ústavní systém a justice, online: <https://www.ochranademokracie.cz>).

Geographical distribution and number of courts/jurisdictions (“judicial map”) and their specialization, in particular specific courts or chambers within courts to deal with fraud and corruption cases

5000 character(s) maximum

C. Efficiency of the justice system

(Under this topic, you are not required to give statistical information but should provide input on the type of information outlined under section 2)

Length of proceedings

5000 character(s) maximum

Other - please specify

5000 character(s) maximum

II. Anti-Corruption Framework

Where previous specific reports, published in the framework of the review under the UN Convention against Corruption, of GRECO, and of the OECD address the issues below, please make a reference to the points you wish to bring to the Commission's attention in these documents, indicating any relevant updates, changes or measures introduced that have occurred since these documents were published.

Please provide information on measures taken to follow-up on the recommendations received in the 2023 Report regarding the anti-corruption framework (if applicable)

5000 character(s) maximum

A. The institutional framework capacity to fight against corruption (prevention and investigation / prosecution)

List any changes as regards relevant authorities (e.g. national agencies, bodies) in charge of prevention detection, investigation and prosecution of corruption and the resources allocated to each of these authorities (the human, financial, legal, and technical resources as relevant), including the cooperation among domestic and with foreign authorities. Indicate any relevant measure taken to effectively and timely cooperate with OLAF and EPPO (where applicable)

5000 character(s) maximum

Jedna věc je prosadit zákon, druhá věc je uvést ho v život. V poslední době se však až nepříjemně často, ve spojení s protikorupčními opatřeními, opakuje věta o alokování malých kapacit na příslušné instituce. Podle dostupných informací (<https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/oznamovatele-korupce-v-ohrozeni-ministerstvo-nevyclenilo-k-jejich-ochrane-dost-lidi>) dostal resort spravedlnosti jen zlomek zaměstnanců na agendu whistleblowingu, které si sám stanovil v důvodové zprávě. Vedle toho vláda nedávno odmítla navýšit kapacity ÚDHPSH (https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/lex-babis-urad-politicke-strany-hnuti-kontrola-media-dotace-pobidky_2311231557_pik) o dva nové zaměstnance, kteří by se ujali nové kompetence v oblasti dohledu nad pravidly pro předcházení střetu zájmů.

V případě návrhu zákona o lobbování zase ministerstvo financí odmítá (<https://advokatnidenik.cz/2023/11/14/zakon-navrhuj-e-regulaci-lobbovani-vznikne-registr-lobbistu/>) alokovat dostatečné kapacity na zajištění dohledu ministerstva spravedlnosti nad agendou lobbování. Jak se zdá, vláda to s uvedenými opatřeními myslí vážně jen na papíře. Utahováním opasku státu zrovna v oblasti implementace důležitých protikorupčních pojištění dává koalici veřejnosti dost nešťastný signál (https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/protikorupcni-zakony-urednici-kapacity-zakony-lobbing-oznamovatele_2312160500_pik). Přitom právě jejich vyztužení a zajištění dostatečného vymáhání v praxi může státu několikanásobně ušetřit veřejné prostředky a posílit tolik potřebnou důvěru v politiku.

Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí doporučila kapacity ministerstva spravedlnosti v oblasti agendy whistleblowingu a lobbingu navýšit.

Co se týče fungování Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí, lze ocenit, že se schází prakticky vždy, když jde na vládu důležitý protikorupční návrh zákona. Zaráží nezáměrně ministra spravedlnosti, který se jednání Rady neúčastní, ačkoliv pod jeho resort spadá protikorupční agenda primárně. Z dosavadních čtyř fyzicky probíhajících jednání protikorupční Rady vlády se neobjevil na žádném jednání (v tomto ohledu je potřeba naopak pochválit pravidelnou účast ministra pro legislativu Šalomouna, který Radě předsedá). Minimálně část členů Rady má obavu z toho, zda jsou vládou doporučení Rady brána vážně (to odráží i starší zdroj: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/boj-s-korupci-vlada-blazek-fiala-zakon-o-oznamovatelich_2211250645_tec). Bylo by vhodné, aby vláda v případech, kdy se odchýlí od doporučení Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí, poskytla odůvodnění svého rozhodnutí.

Safeguards for the functional independence of the authorities tasked with the prevention and detection of corruption

5000 character(s) maximum

Information on the implementation of measures foreseen in the strategic anti-corruption framework (if applicable). If available, please provide relevant objectives and indicators

5000 character(s) maximum

Řada návrhů zákonů byla připravena již v minulém období. Stačilo je v zásadě oprášit a znovu předložit sněmovně. Místo toho se vládní koalice často rozhodla začít s legislativním procesem nanovo. To by nutně nemusel být problém, kdyby byl schválen předpis v lepší kvalitě. To se však nestalo.

Nejviditelnějším příkladem je příběh zákona o ochraně oznamovatelů (<https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&T=352>). Více k tomuto zákonu v další části.

Teprve po dvou letech se z MS na vládu dostává návrh zákona o lobbování (<https://odok.cz/portal/veklep>

/material/ALBSCLNJNW48/). Došlo k velkému vylepšení původního návrhu, ale zůstává v něm několik děr - nesystémové výjimky z definice lobbovaných pro asistenty poslanců a senátorů a prezidenta republiky. Přijetí účinné regulace lobbingu do poloviny roku 2025 je přitom podmínkou pro vyplacení peněz z Národního plánu obnovy.

Novela zákona o státním zastupitelství (<https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&t=463>) má zakotvit pevná funkční období vedoucích st. zástupců, konkrétní důvody pro odvolatelnost šéfžalobce a výběrová řízení. S návrhem to sice na začátku vypadalo hrozně (ministr novelu původně předložil se zachováním možnosti odvolat nejvyššího st. zástupce vládou bez udání důvodů a s nulovými požadavky na praxi na státním zastupitelství pro kandidáty na pozici šéfžalobce), nakonec však do 3. čtení poslala koalice znění s lepšími pojiškami proti politizaci st. zastupitelství.

Příznivě lze hodnotit návrhy MV. Vedle schválení úzké reformy fungování ÚDHPSH (<https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&T=312>), v rámci níž byla zpřísněna pravidla pro předcházení střetu zájmů, lze zmínit i předložení návrhu zákona o volebních kampaních (<https://www.odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCXSADJWI/>) - ten má mj. za cíl a) omezit prostor pro financování stran nedemokratickými režimy, organizovaným zločinem a netransparentními subjekty, b) vymezit délku volební kampaně, zpřehlednit a zpodrobnit údaje o jejím financování (včetně toho, že rozšíří kompetence dohledového úřadu), zabránit obcházení smyslu zákona outsourcingem vedení kampaně na PR společnosti a c) sjednotit pravidla vedení kampaní a jejich financování pro všechny subjekty,

V rámci poměrně rychlé leg. reakce na agresi na Ukrajině, kdy MZV připravilo příslušný český Magnitského zákon (<https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&T=256>), bylo v průběhu roku 2023 zřízeno na MZV sankční oddělení. Trvalo dlouho, než se nár. sankční seznam začal plnit. Zároveň vyvstala otázka malých kapacit. Pokud nemají české sankce proti Rusku zůstat jen líbivým gestem, je třeba dopřát dostatečný personál i analytické nástroje oddělení MZV, které se věnuje implementaci sankčního zákona, a dalším relevantním institucím.

Důležité bylo také ustanovení centrálního místa pro digitalizaci státní správy, Digitální informační agentury. Bude zásadní zajistit silnou politickou podporu, aby pokračovala rychlá digitalizace st. správy a odbourával se rezortismus (Zpráva o stavu české demokracie za rok 2023, kap. Veřejná správa).

Podle expertů Síť přetrvává politický vliv na zatím jen formálně apolitickou správu státu, což je zcela v rozporu s původním posláním služebního zákona a jeho podoby existující ve vyspělých zemích. To je spjaté se špatnou hierarchií a postavením státní správy. Bude důležité, aby byla přijata novela služebního zákona, která ustanoví silné centrální řízení státní správy pod ÚV. Pouze silná, nezávislá a centrálně řízená státní správa bude disponovat možnostmi implementovat postupné reformy, překonávat dosud silně zakořeněný rezortismus a odbourávat politický vliv. Klíčové bude dle expertů formulovat profesní politiku státu a zamezit odchodům zkušených úředníků, a to jak manažerů, tak i specialistů. To může pomoci překonat nedůvěru občanů ve veřejnou správu, která je výrazně pod průměrem OECD a zřejmě i rekordně nejnižší. Aby státní správa byla výkonná a schopná vykonávat strateg. cíle, je potřeba zajistit, aby si společnost úředníků a jejich práce vážila.

(Zpráva o stavu české demokracie za rok 2023, kap. Veřejná správa; https://read.oecd-ilibrary.org/governance/prehled-o-stavu-verejne-spravy-ceska-republika_2651546f-cs#page1).

Bylo by vhodné, aby vláda stihla dokončit leg. proces dalších podstatných návrhů. Zejména novelu služebního zákona posilující neutralitu a efektivitu státní služby, reformu přezkumu veřejných zakázek ze strany ÚOHS, návrh zákona o správě dat posilující dostupnost zdrojů pro evidence based policy, návrh zákona ke ztransparenění volebních kampaní či návrh zákona k omezení průtokových účtů, přes které perou peníze (nejen) východní oligarchové či teroristické organizace.

ČR je kritizována skupinou států Rady Evropy (GRECO) v oblasti prevence korupce u zákonodárců, soudců

a st. zástupců. ČR přijalo pouze 3 ze 14 doporučení GRECO z r. 2016. <https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/skupina-greco-kritizuje-cesko-za-preslapovani-v-boji-proti-korupci>

B. Prevention

Measures to enhance integrity in the public sector and their application (including as regards incompatibility rules, revolving doors, codes of conduct, ethics training)

5000 character(s) maximum

General transparency of public decision-making (including rules on lobbying and their enforcement, asset disclosure rules and enforcement, gifts policy, transparency of political party financing)

5000 character(s) maximum

Po dvou letech se z ministerstva spravedlnosti na vládu dostává návrh zákona o lobbování (<https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCLNJNW48/>). Třebaže došlo k velkému vylepšení původního návrhu, zůstává v něm několik děr - nesystémové výjimky z definice lobbovaných pro asistenty poslanců a senátorů a prezidenta republiky. Děravá legislativa by umožnila obcházet pravidla transparentního ovlivňování legislativy. Přijetí účinné regulace lobbingu do poloviny roku 2025 je přitom podmínkou pro vyplacení peněz z Národního plánu obnovy. Zdroj: Ministerstvo upravilo zákon o lobbování. Zůstává v něm velká díra, varuje expert, 14. 11. 2023, Deník N, online: <https://denikn.cz/1283452/ministerstvo-upravilo-zakon-o-lobbovani-zustava-v-nem-velka-dira-varuje-expert/>

Experti Sítě demokracie vnímají jako pozitivní trend přijetí nového Etického kodexu pro státní zaměstnance, jehož účinnost nabyla 1.1.2024. Nový etický kodex nahradí ten stávající z roku 2015. Je výsledkem dlouhodobé činnosti pracovní skupiny, jež vznikla při sekci pro státní službu Ministerstva vnitra a byla složena z odborníků na služební etiku, případně obecnou etiku, z řad státních zaměstnanců z několika resortů (zejména z Ministerstva dopravy) a z prostředí akademické obce (zejména z Filosofického ústavu Akademie věd České republiky).

Při tvorbě textu služebního předpisu byla provedena zevrubná analýza dosavadního služebního předpisu a hodnot, jimiž se v České republice řídí správa věcí veřejných. V dílčích krocích bylo provedeno srovnání také se zahraničními soubory pravidel etiky státních zaměstnanců (<https://www.mvcr.cz/sluzba/clanek/novy-eticky-kodex-statnich-zamestnancu.aspx>, Zpráva o stavu české demokracie za rok 2023, kapitola: Veřejná správa, online: <https://www.ochranademokracie.cz>)

Rules and measures to prevent and address conflicts of interest in the public sector. Please specify the features and scope of their application (e.g. categories of officials concerned, types of checks and corrective measures depending on the category of officials concerned)

5000 character(s) maximum

Třebaže bylo schváleno důležité zpřísnění pravidel pro předcházení střetu zájmů (<https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/politici-jako-vlastnici-medii-novela-zakona-odkryla-potrebu-hlubokych-reforem-v-medialni-oblasti>), samotný zákon by potřeboval koncepční změnu, která by reagovala na některé nedostatky úpravy. Vedle absence zákazu vlastnictví on-line médií politiky, potřeby znovuzpřístupnění majetkových příznání alespoň zákonodárců a členů vlády by bylo vhodné řešit opakovaná porušení zákona ze strany stejných politiků (<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/senator-za-ods-uz-sedmkrat-neodevzdal-majetkove-priznani-112237>).

If available to you, for the three preceding questions, you are also invited to provide figures on their application, such as number of detected breaches/irregularities of the various rules in place and the follow-up given (investigations, sanctions, etc.).

Measures in place to ensure whistleblower protection and encourage reporting of corruption, including the number of reports received and the follow-up given

5000 character(s) maximum

V minulém roce byl schválen zákon o ochraně oznamovatelů (<https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&T=352>). Ten ministerstvo spravedlnosti pod vedením P. Blažka (ODS) připravilo ve srovnání s předchozím volebním obdobím v méně účinné podobě. I přes doporučení Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí poslanci vládních stran ODS, KDU-ČSL a opozičního hnutí ANO prosadili okleštěnější verzi, v které chybí ochrana anonymních podání a v níž nejsou zahrnuta oznámení přestupků pod hranicí 100 tisíc korun. Přes všechny výhrady nový zákon postavení oznamovatelů v ČR posílil. Vláda však promarnila příležitost schválit úpravu, která by vyslala mnohem silnější signál whistleblowerům, že jejich úloha v ochraně veřejných prostředků je společensky žádoucí. Místo toho naskočili někteří politici na zcestná srovnávání s komunistickými udavači (a to včetně šéfa nejsilnější opoziční strany, A. Babiše, který v tomto tématu podivuhodně obrátil). Česko si navíc vysloužilo historicky první pokutu od Evropské komise za pozdní implementaci příslušné směrnice. Zdroj: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/poslanci-schvalili-nekvalitni-zakon-o-ochrane-oznamovatelu-klicova-anonymni-podani-nejsou-zahrnuta-cesku-tak-hrozi-zaloba>, https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/whistleblower-cesko-zakon-evropska-unie-pokuta_2307041806_bko

Problematická je otázka kapacit. Podle dostupných informací (<https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/oznamovatele-korupce-v-ohrozeni-ministerstvo-nevyclenilo-k-jejich-ochrane-dost-lidi>) dostal resort spravedlnosti jen zlomek zaměstnanců na agendu whistleblowingu, které si sám stanovil v důvodové zprávě.

Na konci roku 2023 rezonovaly kauzy dvou oznamovatelů. V jednom případě podle soudu ministr dopravy Martin Kupka svévolně zabránil tomu, aby vláda jmenovala whistleblowera šéfem drážního dohledového úřadu, což mělo být odvetným opatřením (<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-kauzy-ozval-se-do-bruselu-kupka-mu-zrusil-urad-odplata-whistleblowerovi-pise-soud-241690>). V případě druhém ředitel protikorupčního odboru ministerstva spravedlnosti přiznal vysokému úředníkovi téhož ministerstva Janu Benýškovi ochranu proti možné pomstě jeho nadřízeného, náměstka A. Stanislava (<https://www.respekt.cz/tydenik/2024/1/ministerstvo-se-postavilo-za-blazkova-podrizeneho-ktery-upozornil-na-manipulace>). Zvláště druhý případ poukazuje na nešťastné nesystémové podřazení agendy whistleblowingu pod ministerstvo spravedlnosti, nikoliv pod nezávislý úřad (jako je tomu např. na Slovensku).

Sectors with high-risks of corruption in your Member State:

- Measures taken/envisaged for monitoring and preventing corruption and conflict of interest in public procurement
- List other sectors with high risks of corruption and the relevant measures taken/envisaged for monitoring and preventing corruption and conflict of interest in these sectors (e.g. healthcare, citizen /residence investor schemes, urban planning, risk or cases of corruption linked to the disbursement of EU funds, other), and, where applicable, list measures to prevent and address corruption committed by organised crime groups (e.g. to infiltrate the public sector)

5000 character(s) maximum

V posledním čtvrtletí roku 2023 silně rezonovalo téma dohledu nad hospodářskou soutěží. V řadě sektorů platí Češi za zboží víc než sousedé z dalších států EU. Hlavní obranou proti vysokým cenám je dobře fungující konkurenční trh, který má zajistit Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS). V ČR ale není vidět aktivní snaha Úřadu bránit zneužívání dominantního postavení na trhu a dalších nekalých praktik. Českému ÚOHS se v těchto aktivitách však v mezinárodním srovnání nevede dobře. Podle hodnocení prestižního časopisu Global Competition Review je český Antimonopolní úřad nejhorší mezi 32 sledovanými úřady.
(<https://frankbold.org/zpravodaj/kategorie/tiskove-zpravy/za-drahe-potraviny-muze-selhavajici-cesky-trh-antimonopolni-urad-nemuze-jen-prihlizet-musi-se>, <https://archiv.hn.cz/c1-67268700-antimonopolni-urad-celi-kritice-podle-studie-tresta-jednoduche-pripady-potravinove-kartely-ale-prilis-neresi-budeme-se-menit-zni-z-uohs>)

Téma hospodářské soutěže rezonovalo i v kontextu analýzy časopisu The Economist, který zařadil Česko na druhé místo ve svém celosvětovém žebříčku klientelistického kapitalismu, což naznačuje, že v naší zemi je nezdravě mnoho miliardářů, kteří získávají své bohatství prostřednictvím vztahu se státem. (The Economist z 2. 5. 2023 (<https://www.economist.com/international/2023/05/02/the-2023-crony-capitalism-index>)).

Any other relevant measures to prevent corruption in public and private sector

5000 character(s) maximum

C. Repressive measures

Criminalisation, including the level of sanctions available by law, of corruption and related offences, including foreign bribery

5000 character(s) maximum

Data on the number of investigations, prosecutions, final judgments and application of sanctions for corruption offences (differentiated by corruption offence if possible) including for legal persons and high level and complex corruption cases) and their transparency, including as regards to the implementation of EU funds

5000 character(s) maximum

Potential obstacles to investigation and prosecution as well as to the effectiveness of criminal sanctions of high-level and complex corruption cases (e.g. political immunity regulation, procedural rules, statute of limitations, cross-border cooperation, pardoning)

5000 character(s) maximum

Information on effectiveness of non-criminal measures and of sanctions (e.g. recovery measures and administrative sanctions) on both public and private offenders

5000 character(s) maximum

Other - please specify

5000 character(s) maximum

III. Media pluralism and media freedom

Please provide information on measures taken to follow-up on the recommendations received in the 2023 Report regarding media pluralism and media freedom (if applicable)

5000 character(s) maximum

V loňské zprávě nebylo mnoho doporučení v oblasti sdělovacích prostředků a jich se týkající legislativy. Komise ovšem doporučovala „dokončit revizi právních předpisů týkajících se střetu zájmů, mimo jiné tím, že bude vyjasněna definice skutečného vlastnictví a pokročí se v dalších reformách týkajících se transparentnosti informací o vlastnictví sdělovacích prostředků“. Přestože novela zákona o střetu zájmů byla v létě 2023 schválena, jeden velmi významný sektor zůstal neregulován, a to online média. Veřejní funkcionáři mohou vlastnit online média, stejně tak mohou být nadále v českém mediálním prostoru přítomny velmi hojně sledované anonymní weby publikující „zpravodajství“. Podrobněji k tomuto nedostatku české legislativy v analýze Rekonstrukce státu (strojový překlad do AJ má už EK k dispozici). Za pozitivní ovšem považujeme, že debata mezi stakeholdery - zástupci sektoru, regulačních orgánů, odpovědných úřadů i politiky - k tématu regulace online médií již byla zahájena.

A. Media authorities and bodies

(Cf. Article 30 of Directive 2018/1808)

Measures adopted to ensure the independence, enforcement powers and adequacy of resources (financial, human and technical) of media regulatory authorities and bodies

5000 character(s) maximum

Conditions and procedures for the appointment and dismissal of the head / members of the collegiate body of media regulatory authorities and bodies

5000 character(s) maximum

Jmenování členů a fungování Rady pro rozhlasové a televizní vysílání zůstalo ve stavu jako před rokem. K tomu je nutno dodat, že se bude tento regulační orgán pravděpodobně jen těžko vyrovnávat s rolí, kterou od něho očekává European Media Freedom Act (konzultace k článku 17, odbornost v oboru online médií a tisku, odpovědnost za pluralitu mediálního trhu,...).

Existence and functions of media councils or other self-regulatory bodies

5000 character(s) maximum

Media council typu, jaký známe z řady evropských zemí, v ČR neexistuje. Za samoregulační sektorové asociace lze považovat například Syndikát novinářů, Unii vydavatelů, Asociaci online vydavatelů, Český národní výbor Mezinárodního tiskového institutu nebo například Asociaci regionálních novinářů, nicméně žádná z nich nesplňuje dostatečně všechny požadované funkce takového tělesa. Vydavatelské spolky přirozeně nejsou založeny za účelem hájení novinářské profese a hlídání novinářských standardů. Novinářské spolky pak nemají bohužel dostatečnou relevanci vzhledem k zastoupení jen malého počtu aktivních profesionálů. Občasně se objevují iniciativy směřující ke společnému postupu či vytvoření společného tělesa, například v kontextu kolektivní správy práv vydavatelů vůči technologickým gigantům.

B. Safeguards against government or political interference and transparency and concentration of media ownership

Measures taken to ensure the fair and transparent allocation of state advertising (including any rules regulating the matter)

5000 character(s) maximum

Ministerstvo pro místní rozvoj na počátku června 2023 představilo metodiku, na základě které by konspirační nebo dezinformační weby neměly dosáhnout na veřejné prostředky. Přesněji „Metodické doporučení mechanismu nákupu reklamy ve veřejných zakázkách v oblasti brand safety“, jehož cílem je „způsob vymezení vlastností předmětu veřejné zakázky – mediálního prostoru, ve kterém si zadavatel nepřeje z důvodu kontraproduktivnosti umístění inzerce vůči vlastnímu účelu reklamy, inzerovat“. Veřejným zadavatelům tak ministerstvo doporučuje, jak a u koho nakupovat reklamu. Vzhledem k praxi, kdy veřejné instituce zadávají reklamu přes mediální agentury, toto opatření však ke spravedlivějšímu a zejména transparentnějšímu rozdělování peněz na reklamu z veřejných zdrojů nevede. Nicméně, podle Ministerstva, reklama veřejných institucí prakticky vymizela z webů nerespektujících pravidla novinářské profese. V oblasti transparentnosti rozdělování veřejných prostředků směrem k médiím očekáváme pozitivní vliv European Media Freedom Actu. Představy o implementaci ovšem gesční Ministerstvo kultury zatím nezveřejňuje.

Safeguards against state / political interference, in particular:

- safeguards to ensure editorial independence of media (private and public)
- specific safeguards for the independence of heads of management and members of the governing boards of public service media (e.g. related to appointment, dismissal), safeguards for their operational independence (e.g. related to reporting obligations and the allocation of resources) and safeguards for plurality of information and opinions
- information on specific legal provisions and procedures applying to media service providers, including as regards granting/renewal/termination of licenses, company operation, capital entry requirements, concentration and corporate governance

5000 character(s) maximum

Na podzim roku 2023 proběhly volby do Rady České televize podle novelizované úpravy, tedy poprvé volili radní také senátoři. Volby neprovázely kontroverze a Rada ČT je teď po čase opět plně obsazena (18 členy). Novela má dopad i na Radu ČRo, v níž bylo nutné vylosovat, která komora Parlamentu obsadí jedno volné místo. V současné době <https://www.psp.cz/sqw/cms.sqw?z=18409> jednoho člena Rady ČRo v Poslanecké sněmovně, Rada by měla být kompletní (9 členů) v lednu roku 2024. Má potíže zvolit si místopředsedu, který musí být zvolen z řad členů volených Senátem, nicméně žádný z nich nezískal dosud potřebný počet hlasů. Rada přes to může fungovat.

Ministerstvo kultury předložilo do připomínkového řízení návrh novely zákona o ČT a ČRo, který řeší především financování médií veřejné služby. Počítá se zachováním modelu „koncesionářských poplatků“ a navyšuje je - což neudělala žádná vláda už po dobu 15, respektive 18 let. Za to sklízí ministerský návrh vesměs pochvalu. Především vydavatelé soukromých médií se ale staví na odpor, a to především proto, že nebyli přizváni k přípravám návrhu a vnímají ohrožení svého působení na trhu. Momentálně se proto zákon v legislativním procesu neposouvá, ale Ministerstvo ustavilo pracovní skupiny, jež mají diskutovat i o tom, v jaké podobě potřebuje česká společnost média veřejné služby, například tedy jak moc mají působit na internetu.

Transparency of media ownership and public availability of media ownership information, including on direct, indirect and beneficial owners, as well as any rules regulating the matter

5000 character(s) maximum

V tomto směru není situace v ČR nijak dobrá. Několik neziskových organizací a novinářů připravuje pravidelně přehled skutečných vlastníků českých médií. Například server MediaGuru aktualizoval svou Mapu vlastníků v březnu, Nadační fond nezávislé žurnalistiky začal vytvářet Mapu médií, vlastnickou strukturu českých médií občasně rozkrývá i Transparency International.

C. Framework for journalists' protection, transparency and access to documents

Rules and practices guaranteeing journalists' independence and safety, including as regards protection of journalistic sources and communications, referring also, if applicable, to follow-up given to alerts lodged with the Council of Europe's Platform to promote the protection of journalism and safety of journalists

5000 character(s) maximum

Law enforcement capacity, including during protests and demonstrations, to ensure journalists' safety and to investigate attacks on journalists

5000 character(s) maximum

Access to information and public documents by public at large and journalists (incl. transparency authorities where they exist, procedures, costs/fees, timeframes, administrative/judicial review of decisions, execution of decisions by public authorities, possible obstacles related to the classification of information)

5000 character(s) maximum

Lawsuits (incl. SLAPPs - strategic lawsuits against public participation) and convictions against journalists (incl. defamation cases) and measures taken to safeguard against manifestly unfounded and abusive lawsuits

5000 character(s) maximum

Other - please specify

5000 character(s) maximum

IV. Other institutional issues related to checks and balances

Please provide information on measures taken to follow-up on the recommendations received in the 2023 Report regarding the system of checks and balances (if applicable)

5000 character(s) maximum

A. The process for preparing and enacting laws

Framework, policy and use of impact assessments and evidence based policy-making, stakeholders'[1] /public consultations (including consultation of judiciary and other relevant stakeholders on judicial reforms), and transparency and quality of the legislative process both in the preparatory and the parliamentary phase

[1] This includes also the consultation of social partners

5000 character(s) maximum

Rules and use of fast-track procedures and emergency procedures (for example, the percentage of decisions adopted through emergency/urgent procedure compared to the total number of adopted decisions)

5000 character(s) maximum

Poslanci postupovali netransparentně a nedemokraticky při projednávání pozměňovacích návrhů k novele liniového zákona (později přijat jako Zákon o strategických investicích). Množství změn měnících např. i pravidla vyvlastňování či omezování kompetencí České inspekce životního prostředí nebylo předloženo standardní cestou a nebylo k nim možno vést věcnou debatu. Navíc některé legislativní přílepy změnily i zcela nesouvisející zákony. Experti Sítě k ochraně demokracie ve svém stanovisku (viz níže) apelovali na vládu, aby se vrátila ke svým závazkům z programového prohlášení. Poslance vyzvali, aby tímto způsobem předložené a takto obsahově závažné dokumenty neschvalovali. (Experti Sítě k ochraně demokracie: Poslanci připravují zásadní změny legislativy netransparentně a v rozporu se zákonem)

Postup kritizovala také Asociace ekologických organizací - Zelený kruh. Podrobnější informace zde: https://ochranademokracie.s3.amazonaws.com/ochranademokracie/production/files/2023/10/24/09/26/15/4ea360ff-41b3-4087-af43-db3c97bbd3e5/10_23-stanovisko-expertu_zasadni-zmeny-legislativy_tz-final_v3.

pdf

<https://zelenykruh.cz/zmena-liniového-zákona-pod-zaminkou-podpory-strategických-staveb-dojde-k-omezení-ochrany-zivotního-prostředí-o-práva-přijdou-vlastníci-nemovitosti-a-obce/>

<https://zelenykruh.cz/zakon-o-strategických-investicích-připraven-v-rozporu-se-zákonem/>

<https://zelenykruh.cz/zeleny-kruh-zakon-o-strategických-investicích-byl-přijat-v-rozporu-s-pravidly/>

Rules and application of states of emergency (or analogous regimes), including judicial review and parliamentary oversight

5000 character(s) maximum

Regime for constitutional review of laws

5000 character(s) maximum

B. Independent authorities

Independence, resources, capacity and powers of national human rights institutions ('NHRIs'), of ombudsman institutions if different from NHRIs, of equality bodies if different from NHRIs and of supreme audit institutions

(Cf. the website of the European Court of Auditors: <https://www.eca.europa.eu/en/Pages/SupremeAuditInstitutions.aspx#>)

5000 character(s) maximum

Statistics/reports concerning the follow-up of recommendations by National Human Rights Institutions, ombudsman institutions, equality bodies and supreme audit institutions in the past two years

5000 character(s) maximum

C. Accessibility and judicial review of administrative decisions

Transparency of administrative decisions and sanctions (incl. their publication and rules on collection of related data)

5000 character(s) maximum

Judicial review of administrative decisions:

- short description of the general regime (in particular competent court, scope, suspensive effect, interim measures, and any applicable specific rules or derogations from the general regime of judicial review)

5000 character(s) maximum

Rules and practices related to the application by all courts, including constitutional jurisdictions, of the preliminary ruling procedure (Art. 267 TFEU)

5000 character(s) maximum

Follow-up by the public administration and State institutions to final (national/supranational, including the European Court of Human Rights) court decisions, as well as available remedies in case of non-implementation

5000 character(s) maximum

D. The enabling framework for civil society

Measures regarding the framework for civil society organisations and human rights defenders (e.g. legal framework and its application in practice incl. registration and dissolution rules)

5000 character(s) maximum

Rules and practices having an impact on the effective operation and safety of civil society organisations and human rights defenders. This includes measures for protection from attacks – verbal, physical or on-line –, intimidation, legal threats incl. SLAPPs, negative narratives or smear campaigns, measures capable of affecting the public perception of civil society organisations, etc. It also includes measures to monitor threats or attacks and dedicated support services

5000 character(s) maximum

Systematické útoky na NNO aktuálně v ČR nejsou přítomné, nicméně přetrvává trend v nálepkování a delegitimizaci tzv. politických neziskovek, a to i ze strany čelních politiků. Co ovšem nově a s větší silou negativně dopadá na činnost NNO, jsou, dezinformační kampaně. Ve srovnání s předchozími monitorovanými obdobími musí mít NNO nově vyčleněné kapacity navíc na to, aby v souvislosti s dezinformacemi komunikovaly s veřejností (zejména na sociálních sítích) - reagovaly na nepravdivé a komentáře a narativy, uváděly na pravou míru uvedené informace, bránily se proti útokům. Tento trend organizacím ubírá kapacity na komunikaci jádra své činnosti a systematicky podlamuje jejich schopnost prezentovat vlastní činnost (nejen) na sociálních sítích, budovat síť podporovatelů a naplňovat svou misi. Dezinformace mohou v důsledku ohrozit zdroje NNO a obránců lidských práv, vést k odlivu dárců apod. Hrozba bude pravděpodobně sílit s větším využíváním AI a deep fake. Navíc se ukazuje, že v českém kontextu je problém najít experty na snižování radikalizace ve společnosti, mediální komunikaci nebo nenásilnou komunikaci, aby vytvářely expetní zázemí pro organizace v této oblasti. (Zpráva o stavu české demokracie 2023, kapitola Zpráva o podmínkách pro občanskou společnost)

Organisation of financial support for civil society organisations and human rights defenders (e.g. framework to ensure access to funding, and for financial viability, taxation/incentive/donation systems, measures to ensure a fair distribution of funding)

5000 character(s) maximum

Na úrovni Rady vlády pro nestátní neziskové organizace (RVNNO) se v rámci expertní skupiny pro systémovou změnu financování připravují návrhy na systémovou změnu financování neziskových organizací – definovalo se 8 okruhů problémů a ustavily se tematické podskupiny na umožnění víceletého financování, převody dotací na partnerské organizace a mezi hlavním a pobočným spolkem, spolufinancování, rychlé dotace, paušalizace nepřímých nákladů a zjednodušení vyúčtování dotací, zapojení NNO a střešních organizací do formulování dotačních programů, financování střešních NNO, veřejná podpora, sociální služby. (Zpráva o stavu české demokracie 2023, kapitola Zpráva o podmínkách pro občanskou společnost)

Zároveň kontext vysoké inflace přinesl NNO vyšší nároky na finanční zajištění činnosti NNO. Vyšší výdaje podlamují schopnost NNO doručovat aktivity a služby za sjednaných podmínek. Současná ekonomická situace navíc nadále hrozí negativním dopadem na objem soukromých darů na činnost NNO. To v kombinaci s rozkolísanou situací v oblasti firemní filantropie přináší riziko pro dlouhodobě udržitelné a předvídatelné financování NNO a posílení nezávislosti celého sektoru na zdrojích veřejného financování. Doporučení expertů Sítě k ochraně demokracie, aby stát “aktivně řeší[il] dopady inflace a růstu cen energií na financování činnosti neziskových organizací opatřeními typu zastropování cen energií, mimořádným navýšením již schválených dotačních prostředků apod.” zůstalo nevyslyšeno. (Zpráva o stavu české demokracie 2022 a 2023, kapitola Zpráva o podmínkách pro občanskou společnost)

Řadu sociálních, preventivních i vzdělávacích služeb NNO ohrožují chybějící finance z evropských fondů a změny ve spolufinancování. Sociální služby čelí nedostatku financí, což může znamenat omezení kapacit a kvality. ČR se neobejde bez financování z EU fondů. Vláda Petra Fialy přitom stále váhá s vrácením 270 milionů eur z infrastrukturních programů zpět na programy určené na sociální oblasti (ESF+), tedy napravením změny dřívější vlády Andreje Babiše. Tato změna byla podmíněna slibem vrátit prostředky při zhoršení socioekonomické situace – a v té se dnes Česko nachází. Další ránu financování široké škály veřejně prospěšných služeb zasadil návrh na změnu pravidel spolufinancování EU fondů z pera Ministerstva financí. U programu na podporu zaměstnanosti (OP Z+) se měla míra spolufinancování zvýšit z 0 % až na 13,265 %, kterou měli zajistit realizátoři – tedy poskytovatelé služeb, školy, obce, příspěvkové organizace a další, včetně neziskových organizací. Poskytovatelé sociálních služeb z řad NNO přitom nemohou v takovém rozsahu zajistit volné prostředky z jiných zdrojů. Ministerstvo práce a sociálních věcí nakonec přislíbilo s vládou pro vybrané „nezbytné celospolečensky přínosné aktivity“ vyjednávat 0% spolufinancování, nicméně výjimky nelze uplatnit na programy na vzdělávání a podporu zaměstnanosti. (Zpráva o stavu české demokracie 2023, kapitola Zpráva o podmínkách pro občanskou společnost)

Rules and practices on the participation of civil society organisations and human rights defenders to the decision-making process (e.g. measures related to dialogue between authorities and civil society, participation of civil society in policy development and decision-making, consultation, dialogues, etc.)

5000 character(s) maximum

V rámci přípravy a schvalování nové stavební legislativy se podařilo částečně obnovit účast veřejnosti při povolování stavebních záměrů, které mají dopad na životní prostředí, ale nespádají do procesu EIA. (Zpráva o stavu české demokracie 2023, kapitola Zpráva o podmínkách pro občanskou společnost)

Nový Přehled OECD o stavu české veřejné správy upozorňuje, že v oblasti participace „napříč českou veřejnou správou již existují ostrůvky dobré praxe, jako jsou poradní orgány, které zahrnují různé typy stakeholderů mimo veřejnou správu, ale ... stávající procesy často nemají dostatečný dopad a v současné

době neexistuje žádná zastřešující národní vize participace“ (OECD Public Governance Review). Zkušenost NNO potvrzuje, že státní správě se v konkrétních případech daří zapojovat a využívat expertízu ze strany NNO (terminologií OECD se jedná o participaci “stakeholderů”), např. v oblasti řešení dostupného bydlení nebo integrace lidí z Ukrajiny, byť tyto snahy mívají nedostatky, zejména z hlediska kvalitního designu participativních procesů, který je přitom klíčový pro jejich účinnost a důvěryhodnost (NNO bývají zapojené např. příliš pozdě v procesu přípravy legislativy a dalších opatření, příp. státní správa jejich doporučení nezvládá propsat do implementace, apod.). Zároveň je třeba dodat, že občanská nevolební participace v ČR na národní úrovni prakticky úplně chybí, a to nejen v praxi, ale také v rovině právního a regulatorního rámce: “Na rozdíl od mnoha jiných zemí OECD je v [ČR] participace občanů a stakeholderů na konkrétních oblastech veřejné politiky (např. zdravotnictví, doprava, vzdělávání atd.) upraveno jen zřídka. Významnou výjimkou je zákon č. 100/2001 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů, který upravuje participaci na formování politiky životního prostředí, a Úmluva o přístupu k informacím, participace veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí (dále jen „Aarhuská úmluva“) [...]” (OECD Public Governance Review). ČR navíc žádným způsobem nevyužívá nové a inovativní nástroje jako jsou např. deliberativní procesy zohledňující reprezentativní zastoupení občanů (jako např. občanská shromáždění), které mají potenciál zlepšit a demokratizovat proces veřejného rozhodování a tím posílit legitimitu veřejných rozhodnutí a podpořit důvěru ve stát a posílit demokratické instituce. Česku aktuálně chybí jednotná vize participace, která by všem veřejnosprávním i nevládním zainteresovaným stranám umožnila mít sdílené porozumění participaci a tomu, co obnáší, a spolupracovat na základě společné vize. V ČR aktuálně neexistují jednotné a transparentní mechanismy pro konzultace, spolurozhodování, či využívání deliberativních a dalších nástrojů. Potřeby a názory občanů a stakeholderů tak nejsou integrovány do celého politického cyklu a dostatečně ani do tvorby a poskytování veřejných služeb. Experti OECD Česko upozorňují, že je třeba se posunout od ad hoc, jednorázových aktivit k institucionalizovaným procesům na základě jednotné definice a vize pro participaci. Revize právního a regulatorního rámce, poskytování kvalitních informací a posílení transparentnosti, či vytvoření odborného centra pro participaci na ústřední úrovni vlády jsou pro to klíčové. OECD také doporučuje experimentovat s novými nástroji, jako jsou například občanská shromáždění a další deliberativní procesy, vhodné pro řešení velkých společenských otázek přesahujících jedno volební období. V zahraničí, včetně střeoevropských zemí, to je již poměrně běžnou praxí, zatímco v ČR takový proces zatím neproběhl, a to ani na municipální úrovni. (zdroje: Zpráva o stavu české demokracie 2023, kapitola Zpráva o podmínkách pro občanskou společnost, OECD Public Governance Reviews: Czech Republic: <https://www.oecd.org/governance/oecd-public-governance-reviews-czech-republic-41fd9e5c-en.htm>)

E. Initiatives to foster a rule of law culture

Measures to foster a rule of law culture (e.g. debates in national parliaments on the rule of law, public information campaigns on rule of law issues, contributions from civil society, education initiatives etc.)

5000 character(s) maximum

Žádná viditelná iniciativa ze strany vlády či parlamentu k debatě o právním státu v ČR neproběhla. Pozitivní byla debata organizovaná zastoupením Evropské komise v ČR ve spolupráci s Nizozemskou ambasádou, které se účastnil mj. ministr Šalomoun a několik poslanců a senátorů.

Žádoucí by bylo posílit u státních úředníků kromě povědomí o základních lidských právech také povědomí o vládě práva a souvislosti s agendou, kterou vykonávají. Za klíčový prvek v posilování kultury ochrany a posilování vlády práva lze rovněž považovat vzdělávání občanů, konkrétně rozvoj znalostí významu a role vlády práva a dovedností potřebných k dohledu a prosazování potřebných standardů ze strany veřejnosti; u cílové skupiny dětí a mladých lidí zejména prostřednictvím občanského vzdělávání a jeho významnější rolí v českém školství.

Other - please specify

5000 character(s) maximum

Contact

rule-of-law-network@ec.europa.eu